

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра економіки і бізнесу

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОНП «Фінанси,
банківська справа, страхування
та фондовий ринок»
проф. Наталя ТРУСОВА
«15» серпня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
економіки і бізнесу
доц. Лариса БОЛТЯНСЬКА

«15» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Управління науковими проектами та фінансування досліджень»

для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
зі спеціальності 075 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Кваліфікація: доктор філософії з фінансів, банківської справи,
страхування та фондового ринку

Факультет економіки та бізнесу

2024 – 2025 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління науковими проектами та фінансування досліджень» третього (освітньо-наукового) рівня «Доктор філософії» зі спеціальності 075 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування». Запоріжжя, ТДАТУ. 12 с.

Розробник: к.е.н., доцент Юрій ПРУС

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки і бізнесу

Протокол № 1 від «15» серпня 2024 року

Завідувач кафедри економіки і бізнесу,

доц. Лариса БОЛТЯНСЬКА

«15» серпня 2024 р.

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня «Доктор філософії» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Протокол від 30 серпня 2024 року №1

Голова доц. Юлія ВОРОНІНА

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання (денна або заочна)	
Кількість кредитів 3	Галузь знань: <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	обов'язкова (обов'язкова або за вибором студента)	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: <u>075 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»</u>	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 2 год. самостійна робота студента – 7 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Доктор філософії з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	10 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	10 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	70 год.
		Форма контролю: екзамен (екзамен або диференційований залік)	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: формування систематизованого комплексу знань та набуття практичних навичок управління науковими проектами, адаптації й впровадження проектних рішень в практичній діяльності.

Завданнями курсу формування цілісних знань та професійних практик, необхідних для управління науковими проектами; оволодіння методичним інструментарієм підготовки проектних пропозицій; оволодіння навичками залучення джерел фінансування проектних пропозицій; оволодіння навичками формування проектних команд.

Результати навчання (з урахуванням soft skills)

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати комплексні проблеми в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань, оволодіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові наукові ідеї на межі предметних галузей і здійснювати власні дослідження.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 5. Здатність ініціювати і розробляти інноваційні проекти та управляти ними.

ЗК 6. Здатність спілкуватися у професійному середовищі та з представниками інших професійних груп у національному та міжнародному контексті.

ЗК 7. Здатність дотримуватись етики досліджень, правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК 1. Здатність формувати науковий світогляд у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК 2. Здатність до формулювання наукових задач та розробки стратегій їх розв'язання з можливістю інтеграції знань з різних наукових сфер та застосуванням системного підходу.

ФК 4. Здатність до виконання наукових досліджень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку на відповідному фаховому рівні, досягнення наукових результатів, що створюють нові знання, для розв'язання актуальних проблем.

ФК 5. Здатність до впровадження результатів власних досліджень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК 7. Здатність до застосування фундаментальних концепції фінансової науки, математичних методів в економіці та фінансах, механізмів грошово-кредитної, бюджетної політики, моделей регулювання бюджетної децентралізації, кредитного забезпечення підприємницького сектора та відродження його фінансового потенціалу, впровадження діджиталізації в банківській, страховій системах та фондовому ринку.

Програмні результати навчання:

РН1. Самостійно мислити, генерувати нові ідеї та гіпо-тези на межі предметних галузей і здійснювати власні дослідження.

РН2. Здійснювати повний та різносторонній пошук ін-формації, її систематизацію та аналіз.

РН 3. Мотивувати та управляти роботою інших для до-сягнення спільної мети

РН 4. Демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших.

РН 5. Розробляти проекти у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, управляти ними і здійснювати пошук партнерів для їх реалізації.

РН 8. Самостійно формулювати наукові задачі та розробляти стратегії їхнього розв'язання шляхом інтеграції знань різних наукових сфер із застосуванням системного підходу.

РН9. Обирати методи для проведення досліджень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, що забезпечують досягнення поставленої мети.

РН10. Виконувати оригінальні наукові дослідження у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку на відповідному фаховому рівні, досягати наукових результатів, що створюють нові знання, для розв'язання актуальних проблем.

РН11. Бути спроможними реалізовувати проекти, включаючи результати власних досліджень, спрямовані на вирішення актуальних проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

РН13. Дотримуватись правил академічної доброчесності у наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Soft skills: здатність об'єктивно оцінювати механізми проектної діяльності в сучасних умовах, уміння визначати та аналізувати джерела фінансування проектів, відповідально та об'єктивно оцінювати ситуацію, вміння подання ін-формації.

Міждисциплінарні зв'язки з урахуванням структурно-логічної схеми ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування».

Перелік навчальних дисциплін, вивчення яких у подальшому базується на матеріалі освітньої компоненти «Управління науковими проектами та фінансування досліджень»: «Методологія економічних досліджень», «Фінансова безпека країни». «Основи та прагматика бюджетної децентралізації», «Управління інноваційними цифровими технологіями в фінансово-економічному секторі». Освітня компонента є матеріалом для проведення педагогічної практики та захисту дисертації для отримання кваліфікації доктора філософії з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

З ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. *Управління науковими проектами*

Тема 1. Науковий проект: зміст, класифікація, порядок розробки
[1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13]

Загальна характеристика наукових проектів. Класифікація наукових проектів. Порядок розробки наукових проектів.

Тема 2. Організація процесу управління науковими проектами
[1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13]

Сутність системи управління проектами, її елементи. Цілі та принципи управління проектами. Життєвий цикл проекту. Функції управління проектами.

Тема 3. Управління вартістю наукового проекту
[1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13]

Планування ресурсів. Визначення бюджету. Засоби та джерела фінансування проекту, їх характеристика. Форми проектного фінансування. Розробка проектно- кошторисної документації

Тема 4. Управління якістю та часом наукового проекту
[1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13]

Концепція управління якістю наукового проекту. Система управління якістю проекту. Управління часом у науковому проекті

Тема 5. Управління ризиками у науковому проекті
[1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13]

Сутність проектних ризиків. Методи аналізу проектних ризиків. Методи зниження проектних ризиків.

Змістовий модуль 2. *Фінансування наукових проектів.*

Тема 6. Обґрунтування доцільності впровадження нової технології
[1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13]

Оцінка впровадження нової технології. Оцінка ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності.

Тема 7. Методика визначення економічної ефективності витрат на наукові дослідження і розробки та їх впровадження у виробництво
[1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13]

Загальних положення методики. Порядок і методика проведення оцінки науково-технічної ефективності результатів НДДКР. Економічна ефективність упровадження науково-технічних розробок.

Тема 8. Методика комерціалізації розробок, створених в результаті науково-технічної діяльності

[1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13]

Терміни та поняття методики комерціалізації розробок. Процес комерціалізації розробок. Проведення технологічного аудиту. Проведення маркетингових досліджень. Проведення економічного аудиту. Отримання охоронних документів. Впровадження розробки. Укладання договору.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			лк	лаб	сем. (пр.)	СРС	
Змістовий модуль 1. Управління науковими проектами							
1	Лекція 1	Науковий проект: зміст, класифікація, порядок розробки	2				-
	Самостійна робота 1	Робота на освітньому порталі				5	2
2	Лекція 2	Організація процесу управління науковими проектами	2				-
	Самостійна робота 2	Робота на освітньому порталі				5	2
3	Практичне заняття 1	Управління вартістю наукового проекту			2		8
	Самостійна робота 3	Виконання практичних завдань, робота на освітньому порталі				5	2
4	Лекція 3	Управління якістю та часом наукового проекту	2				-
	Самостійна робота 4	Робота на освітньому порталі				5	2
5	Практичне заняття 2	Управління ризиками у науковому проекті			2		7
	Самостійна робота 5	Виконання практичних завдань, робота на освітньому порталі				5	2
7-8	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК 1				10	
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 - 30 год.			6		4	35	35
Змістовий модуль 2. Фінансування наукових проектів.							
9	Лекція 4	Обґрунтування доцільності впровадження нової технології	2				
	Самостійна робота 6	Робота на освітньому порталі				5	2
10	Практичне заняття 3	Обґрунтування доцільності впровадження нової технології			2		5
	Самостійна робота 7	Виконання практичних завдань, робота на освітньому порталі				5	2

11	Лекція 5	Методика визначення економічної ефективності витрат на наукові дослідження і розробки та їх впровадження у виробництво	2				
	Самостійна робота 8	Робота на освітньому порталі				5	2
12	Практичне заняття 4	Методика визначення економічної ефективності витрат на наукові дослідження і розробки та їх впровадження у виробництво			2		5
	Самостійна робота 9	Виконання практичних завдань, робота на освітньому порталі				5	2
13	Практичне заняття 5	Методика комерціалізації розробок, створених в результаті науково-технічної діяльності			2		5
	Самостійна робота 10	Виконання практичних завдань, робота на освітньому порталі				5	2
13-14	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК 2				10	
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 2 – 30 год.			4		6	35	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни - 90 год.							100

5 ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Загальна характеристика наукових проектів
2. Класифікація наукових проектів
3. Загальні положення порядку розробки наукових проектів
4. Структура проекту
5. Вимоги до титульної сторінки, списку розробників, реферату, змісту та їх оформлення
6. Вимоги до пояснювальної записки, сутності проекту, новизни проекту та їх оформлення
7. Вимоги до виробничого значення проекту, апробації та експериментально-виробничої перевірки проекту, обґрунтування застосування проекту у виробництві, галузевих особливостей та їх оформлення
8. Вимоги до потреби в матеріально-технічних засобах проекту, кошторису проекту, економічного і соціального ефекту застосування проекту та їх оформлення
9. Сутність системи управління проектами
10. Учасники управління проектами
11. Команда проекту
12. Цілі управління проектами
13. Принципи управління проектами

14. Життєвий цикл проекту
15. План проекту
16. Функції управління проектами
17. Планування ресурсів.
18. Визначення бюджету
19. Засоби та джерела фінансування проекту, їх характеристика.
20. Форми проектного фінансування
21. Поняття розробки проектно-кошторисної документації
22. Управління вартістю проекту
23. Концепція управління якістю наукового проекту
24. Аспекти якості в проекті
25. Якість продукту (послуги) як результат виконання проекту
26. Структура системи управління якістю проекту
27. Планування якості проекту
28. Забезпечення якості проекту
29. Витрати на забезпечення якості проекту
30. Поняття управління часом у науковому проекті
31. Сіткове планування проекту
32. Календарне планування проекту
33. Методи скорочення тривалості виконання проекту
34. Поняття проектних ризиків. Систематичний ризик
35. Поняття проектних ризиків. Несистематичний ризик
36. Класифікаційні ознаки проектних ризиків
37. Ефективне управління невизначеністю та ризиками для академічних дослідницьких організацій
38. Причини виникнення проектних ризиків
39. Класифікація зовнішніх ризиків
40. Класифікація внутрішніх ризиків
41. Напрямки діяльності з управління ризиками
42. Організація робіт по аналізу ризиків.
43. Аналіз ризику: метод аналогії, метод експертних оцінок.
44. Аналіз ризику: розрахунково-аналітичний метод та статистичний метод.
45. Методики визначення ризику проекту. Аналіз чутливості реагування.
46. Методики визначення ризику проекту. Аналіз сценарію.
47. Методики визначення ризику проекту. Визначення точки беззбитковості.
48. Методики визначення ризику проекту. Дерево рішень.
49. Методики визначення ризику проекту. Метод Монте-Карло.
50. Методи зниження проектних ризиків.

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ
НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2**

1. Основні компоненти оцінки технології та етапи виконання такого аналізу.
2. Опис найбільш важливих технічних параметрів продукції чи технології.
3. Опис технології з точки зору вирішення проблем, які стоять перед споживачами і які не можуть бути замінені іншою продукцією чи технологіями.
4. Опис нових можливостей, які пропонує технологія і яких, можливо, ще не вимагає ринок.
5. Опис споживачів, технологій конкурентів, способи використання технологій.
6. Опис презентації технології і її переваги перед потенційними споживачами.
7. Опис стану інтелектуальної власності, яка пов'язана з технологією.
8. Опис необхідної сертифікації технології чи продукції.
9. Строк окупності як показник оцінки ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності.
10. Норма інвестиційного прибутку як показник оцінки ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності.
11. Чиста поточна вартість як показник оцінки ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності.
12. Види ефектів інноваційної діяльності.
13. Приріст обсягу виробленої продукції як показник, що характеризує економічну ефективність запроваджених підприємством інноваційних рішень.
14. Приріст продуктивності праці як показник, що характеризує економічну ефективність запроваджених підприємством інноваційних рішень.
15. Приріст фондоозброєності праці як показник, що характеризує економічну ефективність запроваджених підприємством інноваційних рішень.
16. Приріст фондівіддачі як показник, що характеризує економічну ефективність запроваджених підприємством інноваційних рішень.
17. Економія заробітної плати як показник, що характеризує економічну ефективність запроваджених підприємством інноваційних рішень.
18. Економія матеріалів як показник, що характеризує економічну ефективність запроваджених підприємством інноваційних рішень.
19. Економія витрат на електроенергію як показник, що характеризує економічну ефективність запроваджених підприємством інноваційних рішень.
20. Економія витрат на амортизацію основних фондів, їх утримання і експлуатацію як показник, що характеризує економічну ефективність запроваджених підприємством інноваційних рішень.

21. Приріст виручки від реалізації як показник, що характеризує економічну ефективність запроваджених підприємством інноваційних рішень.
22. Приріст прибутку від реалізації як показник, що характеризує економічну ефективність запроваджених підприємством інноваційних рішень.
23. Приріст рентабельності як показник, що характеризує економічну ефективність запроваджених підприємством інноваційних рішень.
24. Сфера використання результатів визначення ефективності НДДКР.
25. Суб'єкти впровадження (реалізації) науково-технічних розробок. Об'єкти інноваційних інвестицій.
26. Джерела фінансування науково-технічних розробок та інноваційних проектів.
27. Етапи оцінки науково-технічного рівня результатів НДДКР.
28. Науково-технічний рівень результатів наукових досліджень.
29. Витрати на створення наукового продукту та його реалізацію.
30. Поточна вартість наукомісткого продукту. Номінальний термін використання наукомісткого продукту.
31. Чистий дисконтований дохід (прибуток) як показник оцінки економічної ефективності проекту.
32. Індекс дохідності (прибутковості) як показник оцінки економічної ефективності проекту.
33. Період окупності інвестицій у реалізацію проектів як показник оцінки економічної ефективності проекту.
34. Внутрішня норма дохідності як показник оцінки економічної ефективності проекту.
35. Основні види соціальних наслідків проекту, що визначаються в межах його ефективності
36. Визначення стійкості проекту.
37. Показники, які розкривають конкурентоспроможність продукції.
38. Технологічний аудит як складова механізму комерціалізації наукової розробки.
39. Проведення оцінки ринку збуту (впровадження) розробки як складова механізму комерціалізації наукової розробки.
40. Проведення оцінки ринку ресурсів, необхідних для впровадження розробки, як складова механізму комерціалізації наукової розробки.
41. Проведення аналізу перешкод і ризиків, пов'язаних з комерціалізацією конкретної розробки як складова механізму комерціалізації наукової розробки.
42. Поточні витрати на створення та комерціалізацію наукових розробок.
43. Інвестиційні витрати на створення та комерціалізацію наукових розробок.
44. Приведений оціночний ефект проекту.
45. Отримання охоронних документів як складова механізму комерціалізації наукової розробки.

46. Технічна здійсненність концепції як оцінка потенціалу розробки як об'єкта комерціалізації.
47. Ринкові переваги як оцінка потенціалу розробки як об'єкта комерціалізації.
48. Ринкові перспективи як оцінка потенціалу розробки як об'єкта комерціалізації.
49. Практична здійсненність як оцінка потенціалу розробки як об'єкта комерціалізації.
50. Укладання договору як складова механізму комерціалізації наукової розробки.

6 МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, які використовуються в процесі проведення лекційних та практичних занять з навчальної дисципліни «Управління економічною безпекою підприємства»: лекції з використанням мультимедійних презентацій та проблемного викладання, робота в групах, розв'язування ситуаційних завдань, кейсів.

7 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Блага Н. В. Управління проектами : навч. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 152 с.
2. Документальне забезпечення поетапного аналізу процесу комерціалізації науково-дослідної діяльності ВНЗ: монографія / С.В. Філіппова, І.О. Башинська., Ю.В. Ковтуненко – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2012. – 181 с.
3. Міжнародні наукові проекти: навч. посіб. уклад.: Б.Ю. Корнілович, Л.М. Спасьонова, О.Я. Весельська. – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 93 с.
4. Управління науковими проектами: навчальний посібник / І. Л. Сазоненко, Н. Е. Ковшун. – Київ: «Центр учбової літератури», 2021. – 208 с.
5. Управління науковими проектами: навчальний посібник / Сусліков Л.М., Студеняк І.П. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2020. 409 с.
6. Управління проектами: навч. посіб. / Т.В. Маматова, В.М. Молоканова, І.А. Чикаренко, О.О. Чикаренко – Дніпро: ДРДУ НАДУ, 2018. – 128 с.
7. Якименко І., Штефан Є., Лук'янихін В. Управління науковими проектами [Електронний ресурс]: навчальний посібник. – К.: НУХТ, 2022. – 139 с.

Допоміжна

8. Прус Ю.О. Попит і пропозиція в інноваційній системі агропромислового виробництва / Ю.О. Прус, І.В. Агєєва // Збірник наукових праць Таврій-

ського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. – № 3 (32) – С. 98-110.

9. Tolibjon Khalikov, Yurii Prus, Tetiana Chelombitko, Komil Urazov, Uchkun Shirinov, and Vadym Ratynskiy. Cotton textile industry. XV International Online Conference «Improving Farming Productivity and Agroecology – Ecosystem Restoration» (IPFA 2023), E3S Web of Conferences, Volume 452, 2023, Article Number 01002, Number of page(s) 7.

10. Стандарт Національної академії наук України «Організація і проведення науково-дослідних робіт» СОУ НАН 73.1-001:2011

11. Управління проектами: навч. посіб. / Ю. І. Буріменко, Л. В. Галан, І. Ю. Лебедева, А. Ю. Щуровська; за ред. Ю. І. Буріменко. – Одеса: ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2017. – 208 с.

12. Управління проектами: навчальний посібник / Л.Є. Довгань, Г.А. Мохонько, І.П. Малик – Київ: «НТУУ «КПІ», 2017. – 421 с.

13. 10. Управління проектами. Підручник / І. В. Гонтарева. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2011. – 444 с.

8 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ <https://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=1801>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Сайт кафедри Е&Б <http://www.tsatu.edu.ua/et/>
4. Internet.